

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต. หนองแกว อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

พุทธศาสนา เห็นใหม่ พุทธศาสนาสอนให้เสียสละ สอนให้จาคะ การจาคะคือการเสียสละเพื่อให้ความสัจธรรมเย็นเป็นสุข องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เรียบง่าย การทำบุญกุศลให้เรียบง่ายมันเกิดจากเจตนา ถ้าเราทำด้วยความเรียบง่ายเราจะไม่มีสิ่งใดมาหลอกลวงนะ เวลาจะทำบุญกุศลกันมันต้องเป็นพิธีกรรม ถ้าผิดพิธีกรรมนี้ทำบุญแล้วจะได้บุญหรือไม่ได้บุญ มันไปคาใจไง

แต่ถ้ามีเจตนาแล้ว ความผิดพลาด ความไม่เข้าใจ ประเพณีวัฒนธรรมแต่ละพื้นถิ่นมันไม่เหมือนกัน พระพุทธเจ้าสอนให้เรียบง่ายจากภายนอก เหมือนทางโลกให้อ่อนนอก ให้แข็งใน.. ข้างนอกนี้ให้อ่อน ให้อ่อนนอกคือว่ามีการเสียสละ การอะลุ่มอล่วยต่อกัน แต่จุดยืนสัมมาทิฐิความแข็งใน เห็นใหม่ ไม่ใช่เรียบง่ายจนไม่มีแก่นสาร คำว่าเรียบง่ายนะ สิ่งใดก็ได้แต่เรามีจุดยืนของเรา

ในสังคมปัจจุบันนี้ ในการประพฤติปฏิบัติว่าให้เรียบง่าย เรียบง่าย คุณิ สมัยโบราณ คนเราอยู่กระต๊อบห้อมห่อ มันก็ทำเรียบง่ายได้ มันใช้วัตรธรรมชาติที่ไหนก็มีใช้ใหม่ เราทำสิ่งใดเป็นที่พักอาศัยก็ได้ แต่ในปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญ โลกมันเจริญ เห็นใหม่ การกระทำของเขา การกระทำของผู้ที่มีวิชาชีพ ในการกระทำของเขาเขาทำด้วยความมั่นคงแข็งแรง ตึกสูงของเขานี้เขาทำก็ชั้นๆ ก็ได้

คำว่าเรียบง่ายต้องมีจุดยืนนะ ถ้าเรียบง่ายโดยไม่มีจุดยืน เรียบง่ายโดยไม่มีความเป็นจริงรองรับเลย ความเรียบง่ายอย่างกระต๊อบห้อมห่อนี้ใครทำก็ได้ แล้วในปัจจุบันนี้ในการประพฤติปฏิบัติ เรียบง่ายๆ ไปไหนก็เรียบง่าย เรียบง่ายจนไม่มีอะไรเลยไง เรียบง่ายเหมือนกระต๊อบห้อมห่อเราหิยวัตรธรรมชาติมาอาศัยบังแดดบังฝนก็ได้ มันเป็นไปได้ทั้งนั้นแหละ

แต่มันเป็นความจริงใหม่ละ มันไม่เป็นความจริงเพราะอะไร มันไม่เป็นความจริงเพราะว่านี่พุทธศาสนาสอนกามภพ รูปภพ อรูปภพ ! วัฏวนไง นี่เราเกิดมาจากวัฏฏะ เกิด

มาจากเวรจากกรรม ผลของวิญญูทำให้เรามานั่งกันอยู่ที่นี่ไง เพราะเราทำดีทำชั่วมัน
จับเคลื่อนให้เรามาไง จิตมันไม่เคยตาย จิตมันจับเคลื่อนมาตลอดเวลา เห็นใหม่ แต่มัน
จับเคลื่อนมาให้วาระที่มากเกิดภพชาติสิ่งใด

นี่ถ้าพูดถึงภพชาติสิ่งใด สิ่งนั้นเรียบง่ายๆ ก็เรียบง่ายในภพชาตินี้ไง แล้วเวลาจิต
ปฏิสนธิจิตที่ไม่เคยตาย ที่อยู่ในวิญญูนี้มันวนเวียนไปไหน มันอยู่ของมันอยู่ที่ไหน นี่มัน
ต้องมีจุดขึ้นของมัน ต้องเข้าไปหาสัจจะความจริงอันนี้ ถ้าเข้าไปหาสัจจะความจริงอันนี้
พระพุทธเจ้าสอนตรงนี้ไง

สิ่งที่สัมผัสศาสนา อะไรสัมผัสศาสนาได้ มันก็เรื่องหัวใจ ความรู้สึกนี้สัมผัส
ศาสนา เรื่องตำราวิชาการอันนี้มันเป็นจารึกมาไง มันไม่มีจิตไม่มีวิญญาณนะ มันเป็นชื่อ
มันเป็นทฤษฎีที่เราได้ศึกษา เหมือนกับในปัจจุบันนี้เขาทำตึกสูงกันได้เพราะอะไร เพราะ
วิทยาศาสตร์มันเจริญ เขามีวิชาการของเขา วิชาการนั้นเราเอามาแปลเป็นตึกสูง เป็นสิ่ง
ปลูกสร้างขึ้นมาได้ใหม่ ถ้าเราแปลไม่ได้ เห็นใหม่ การปลูกสร้างนะมันต้องมีความ
จำเป็นของมัน

คูสิ เวลาตึกสูงของมันเขาต้องมีนั่งร้าน เขาต้องมีต่างๆ เป็นส่วนประกอบของมัน
ไม่ใช่เราเห็นแต่ตึกเป็นตัวตึกใจ นี่เขาสร้างตึกแล้วเขาเอาตึกมาตั้งเลย แล้วตึกมันมาจาก
ไหนล่ะ นี่มันมาจากไหน มันก็มาจากทางวิชาการ ตั้งแต่เศษหินเศษทราย เขาเอามาผสม
กัน เขาเทเขาฉาบของเขาขึ้นมา

ความเป็นไปของจิตในการประพฤติปฏิบัติ คำว่าเรียบง่ายๆ มันเรียบง่ายนะ
พระพุทธเจ้าสอนให้เรียบง่ายจากภายนอกเพราะอะไร เพราะนิ้วมือของคนไม่เท่ากัน
รูปร่างร่างกาย จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน สิ่งที่จะเอาสูตรตายตัวมันไม่มีหรอก ความ
ว่าเรียบง่ายนี้เรียบง่ายจากศีลธรรมจริยธรรม ประเพณี แต่มันต้องมีความเข้มแข็งนะ มัน
ต้องมีสติ มันต้องมีปัญญา มันต้องมีการกระทำของมันเข้ามาจากภายใน ถ้าการกระทำ
จากภายในขึ้นมา สิ่งที่เราจะกระทำขึ้นมาเราจะมี ความเข้มแข็งขนาดไหน

คูสิในปัจจุบัน เห็นใหม่ นี่เวลาเขาไปทรงเจ้าเข้าผีกัน เขาเป่ากระหม่อมกัน เขา
ไอ้โลมปฏิโลมกัน มันก็สะดวกสบาย นี่ไงมันถึงว่ากระต๊อบห้อมห่อ วัศดุธรรมชาติที่เขา
เอามาสร้างเป็นบ้านพัก เอามาสร้างที่อยู่อาศัย ทำได้ทั้งนั้นแหละ โลกมันเป็นอย่างนี้ไง

ถ้าเรียบง่ายของโลกว่าเวลากำหนดแล้วมันสบายๆ ความเรียบง่าย.. เราจะไม่มีจุดยืนอะไร
กันเลยหรือ เราจะไม่มีเหตุผลความเป็นจริงในศาสนาพุทธนี้หรือ

พุทธศาสนา เห็นไหม พุทธะ พุทธโธ ! นี่พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันได้ตื่น
ขึ้นมาหรือยัง บอกว่าตื่นขึ้นมาที่ตื่นขึ้นมาแบบธรรมชาติไง คุณสิ พระอาทิตย์ขึ้นพระ
อาทิตย์ตก นี่ก็เหมือนกันเวลานิพพานก็หมายถึงว่าพระอาทิตย์มันขึ้นมา มีเมฆหมอกมัน
บังอยู่ พอเมฆหมอกมันกระจายไปมันก็เป็นนิพพาน อันนี้มันเป็นการเปรียบเทียบสอน
เด็กๆ ใจ คุณสิ ลูกเราเกิดมาให้หันอนแปล ให้เล่นปลาตะเพียนเพื่อฝึกเขาว่าปัญญาของเขา

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเด็กก่อน สอนบอกคนไม่รู้
ประสีประสาใจ ว่าเวลามันมืด เห็นไหม คุณสิ พระอาทิตย์ขึ้นมาเมฆหมอกมันบังอยู่มันก็
มืดบอดของมัน เวลาเมฆหมอกมันเจือจางไปแล้ว พระอาทิตย์มันก็มีแสงสว่างของมัน
มันส่องโลกมาให้มีความสุขกับทุกๆ คนเหมือนกัน นี่จิตของผู้ที่สิ้นกิเลสแล้ว คนที่ไม่มี
กิเลสในหัวใจมันเป็นสภาวะธรรม มันเห็นแล้วมันสลดสังเวชนะ

ธรรมสังเวช ! เวลาสภาวะธรรมมันสะท้อนใจ ครูบาอาจารย์ของเราธรรมะ
สะท้อนใจนี้มันสะท้อนหัวใจมาก แล้วบอกเขาได้ไหม มันเหมือนผู้ใหญ่คุยกับเด็กเลย
เด็กมันไม่รับรู้อะไรของมันหรือ คุณสิผู้ใหญ่พูดอย่างไรก็ได้แต่เด็กมันเข้าใจไหม เด็กไม่
เข้าใจเลยเพราะว่าเด็กมันไม่มีวุฒิภาวะ มันไม่รู้สึกขึ้นมา.. เรียบง่ายใจ เรียบง่ายของใคร

ถ้าคำว่าเรียบง่ายนะ เรียบง่ายประเพณีวัฒนธรรม แต่เราต้องมีจุดยืน ความจะเรียบ
ง่ายถ้าจิตใจมันสิ้นกิเลสแล้วนี่ยิ่งกว่าเรียบง่ายอีก เพราะอะไร เพราะมันเป็นมารยาสาไทย
เป็นมารยาทภาพทั้งนั้นเลย อะไรเกิดขึ้นมาก็ชั่วคราวทั้งนั้นแหละ แต่มันเป็นมารยาสาไทย
เห็นไหม นี่ถ้าเราทำมารยาสาไทย แล้วเรามีความรู้จริงของเราเราไม่ตามมารยาสาไทย แต่
เราต้องเกิดนะ มันเป็นผลของวิญญูะ

จิตมันต้องเกิด ปฏิสนธิจิตนี้บังคับมันไม่ได้หรือ มันทำไปตามแต่เวรแต่กรรม
มันต้องเกิด ต้องเวียนตายเวียนเกิดเป็นธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของมันเป็นสภาวะ
แบบนั้น แล้วปัจจุบันนี้มาเกิดเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์
สภาวะความเป็นจริงของหัวใจที่มันเกิดเวียนตายเวียนเกิด แล้วพุทธศาสนานี้เราอยู่กับ
โลกใจ

จะบอกว่าเราเกิดมานี้เราอยู่กับโลก มันมีข้อเท็จจริง สิ่งที่พิสูจน์ได้โดยรูปธรรม แต่สิ่งที่เป็นนามธรรม พุทธศาสนานี้สอนเรื่องนามธรรม สอนเรื่องความสัมผัสของใจ ใจเข้าไปสัมผัสสัจจะความจริงอันนี้.. เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เห็นไหม มีกายกับใจ มีทั้งวัตถุด้วย มีเรื่องของร่างกายและมีทั้งนามธรรมด้วย มีเรื่องจิตใจด้วย แต่นามธรรมมันสำคัญมาก สำคัญที่ว่ามันไม่มีสิ่งใดจับต้องมัน พอไม่มีสิ่งใดจับต้องมันเราต้องตั้งสติปัญญาของเราขึ้นมา เพื่อค้นคว้าของเราขึ้นมา

สิ่งที่ล่วงไปแล้วมันก็เป็นสิ่งที่ล่วงไปแล้ว สิ่งที่ยังไม่มาเป็นอนาคต แต่ปัจจุบันนี้ล่ะ ทุกคนเกิดมาปรารถนาความสุขทุกคน ทุกคนอยากได้คุณงามความดีทุกคน แต่คุณงามความดีของใครล่ะ ดีของโจร โจรมันก็ปล้นสิ ดีของบัณฑิตบัณฑิตก็เสียสละ

“กลิ่นของศีลหอมทวนลม” กลิ่นของคุณงามความดีมันหอมทวนลม กลิ่นของคุณงามความดี สิ่งนี้มันหอมทวนลม เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า

“อะทาสี เม อะกาสี เม ! เธออย่าเสียใจอย่าร้องไห้ สิ่งที่พลัดพรากจากเราไปแล้ว ให้ทำคุณงามความดีแล้วอุทิศส่วนกุศลนี้ถึงกัน”

นี่โจรจิต.. จิตกับจิตทุกคนปรารถนาความดีทั้งนั้นแหละ พุ่ถึงทำความดีแล้วความดีให้ใครก็ได้ เห็นไหม แก้ว แหวน เงิน ทอง ให้ใครใครก็เอา สิ่งที่สกปรกโสโครกเอาไปให้ใครก็ไม่มีใครเอารอก.. นี่บุญกุศล คุณงามความดี สิ่งที่ทำคุณงามความดีแล้วระลึกถึงกันด้วยคุณงามความดี

“คิดถึงพ่อพ่ออยู่กับเจ้า” นี่พระเจ้าตากพูดไว้แล้ว เห็นไหม คิดถึงพ่อ.. คิดถึงคืออะไร “คิดถึงพ่อพ่ออยู่กับเจ้า” คิดถึงนี้เราเกิดในวิภวภูมิจามีพ่อแม่ เราเกิดเราตายมาเวียนเกิดเวียนตายมาทุกภพทุกชาติ มันมีอยู่ในหัวใจนะ ความสัมผัสของใจมันมี สิ่งนี้เราทำบุญกุศลเราอุทิศส่วนกุศลถึงกัน อย่าคร่ำครวญ อย่าร้องไห้ อย่าอะไร เพราะอะไร เพราะมันเป็นความจริง

เพราะสังขธรรมมันเป็นอย่างนี้ ! โลกความจริงมันเป็นอย่างนี้ ! แล้วจะเอาความปลอม เอาความรู้สึกของเราไปขวางความจริง มันเป็นความจริงไปได้ไหม ความรู้สึกมันเป็นความจอมปลอมนะ เราต้องการสิ่งใดแล้วต้องอยู่กับเราตลอดไป ต้องอยู่กับเรายังยืน

มันคง แล้วมันจะยังยืนมันคงได้ไหมละ นี่เขาตายจากเราไปเราก็เสียใจ ถ้าเราตายจากเขาไปเขาจะเสียใจไหม เราก็ต้องตายเหมือนกัน เราตายจากเขาไปเขาก็เสียใจ สิ่งนี้มันเป็นความจริง เราต้องอยู่กับความจริง แล้วเราต้องเผชิญกับความจริง ถ้าเป็นความจริงมันเป็นสภาวะแบบนี้!

เราทำคุณงามความดีของเราแล้วอุทิศส่วนกุศลถึงกัน นี่เป็นเรื่องของอามิส เป็นเรื่องของโลกนะ ถ้าทำความดีนี้ความดีถึงใคร คุณดี เขาทำความดีอุทิศให้ในหลวงกัน ทั้งประเทศอุทิศให้ในหลวงหมดเลย แล้วเป็นความดีของใครละ อุทิศให้ในหลวงนี้เราเคารพบูชา เห็นไหม เราเกิดในสังคม เราเกิดในผู้นำที่ดี เราเกิดในสังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข

คิดถึงบุญกุศลนี้กตัญญูกตเวทีของผู้นำ ผู้ที่ดูแลปกครอง แต่คุณงามความดีที่เราอุทิศส่วนกุศลนี้มันก็เหมือนอุทิศไปถึงน้ำใจ แต่ความดีนั้นคือของเรา.. นี่เราทำความดีอุทิศให้ในหลวงแล้วใครเป็นคนทำละ ทำความดี นี่ทุกคนทำความดีหมด ประเทศชาติจะมันคงไหม ประเทศชาติจะมีความร่มเย็นเป็นสุขไหม

นี่ก็เหมือนกัน เราทำความดีของเรา เราอุทิศส่วนกุศลถึงญาติโกโหติกาของเรา เราอุทิศให้ท่านไปเพราะอะไร เพราะเราเกิดมาร่วมตระกูลร่วมสายเลือดกัน มันเป็นผลของวิญญะ เป็นผลของบุญกุศลที่มันเกิดมา แล้วในปัจจุบันนี้มันมีสิ่งสำคัญมากกว่านั้น คือว่ารักษาใจของเรา สิ่งนี้มีคุณค่านะ

แก้ว แหวน เงิน ทอง เงินในเซฟมันไม่มีชีวิตหรอก เจ้าของมันเป็นประโยชน์ มันก็เอาสิ่งนั้นมาทำเป็นประโยชน์ ถ้าเจ้าของไม่ประโยชน์ มันเป็นโทษกับเรานะ โอ้อโฮ.. เงินทองมีมันต้องดูแลรักษา เป็นทุกข์ไปหมดเลย นี่แก้ว แหวน เงิน ทอง มันไม่มีชีวิต สิ่งที่มีชีวิตคือหัวใจ คือสติปัญญา

หัวใจต้องการคุณงามความดีนะ แต่ความเข้าใจผิดของใจเองว่าอะไรคือความดีของใจมันไม่เข้าใจว่าดีแท้หรือดีเทียม.. ดีเทียม เห็นไหม คนเทียมมิตร มิตรเทียมนี้มันปกอลอก มันเอาประโยชน์กับมัน มิตรแท้ที่เราคิดพลาดไปมันปกป้อง มันดูแลนะ มิตรแท้เขาจะดูแลเรา แล้วมิตรแท้มันอยู่ที่ไหนละ.. ธรรมะบัณฑิต เห็นไหม คบบัณฑิตคือคบสังฆธรรม

สังขารมันอยู่ที่ไหน สังขารมันอยู่บนอากาศหรือ พระอาทิตย์ขึ้นพระอาทิตย์ตกมันเป็นพลังงาน สังขารคือความสัมผัสของใจใจ.. ทุกข์ใหม่ ! ใจนี้ทุกข์ใหม่ แล้วใจที่มันมีความสุขนี้มันสุขใหม่ สังขารนี้ใครเป็นคนหรือคนขึ้นมา นี่ศีล สมาธิ ปัญญามันอยู่ในตำรา แต่เรานั่งสมาธิขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญาเกิดจากใจ

นี่ใจความจริง เนื้อหาสาระมันอยู่ที่นี้ ชื่อมันอยู่ในตำรา แต่เนื้อหาสาระมันอยู่ที่ใจ ถ้าใจมันสัมผัสขึ้นมา สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับใคร มันเป็นประโยชน์กับปัจเจกตั้ง เห็นใหม่ เราเกิดมาในวิภวัญะ ยังต้องเกิดอีก ! ยังต้องเกิดต้องตายไปเรื่อยๆ ในเมื่อมีแรงขับอยู่ มันจะไปของมันนะ แล้วมันสิ้นสุดที่ไหนล่ะ

เราเกิดมาในพุทธศาสนามันมีสิ่งใดกระทบกระเทือนนะ มีสิ่งใดที่มันทำให้เราตื่นตัวใจ สิ่งต่างๆ เราจะประมาทกับชีวิตใหม่ คุณติ ทุกอย่างมันเป็นไปอย่างนี้แล้วเราจะประมาทใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน สั่งภิกษุไว้เป็นโอวาทคำสุดท้ายเลย

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ความประมาทเดินเลื้อย พิจารณาสังขาร นี่สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งสังขารร่างกาย เห็นใหม่ สังขารมันมี ๒ ชนิด สังขารโง่ๆ สังขารคนไม่มีปัญญาก็สังขารร่างกายนี้โง่สังขมไทย แต่ทับศัพท์ว่าสังขารก็คือร่างกาย แต่ถ้าเป็นบาลี สังขารก็คือความคิด ความปรุง ความแต่ง มันก็เป็นขั้น ๕ คือความคิด คือจิตวิญญาณกับร่างกายเรานี้แหละ

เราพิจารณาของเราด้วยความไม่ประมาทเถิด มันต้องชราภาพ มันต้องคร่ำคร่าของมันไป แต่ก่อนที่จะชราภาพ ก่อนที่จะคร่ำคร่าขึ้นมาเราก็ใช้ชีวิตของเราขึ้นมาด้วยบุญกุศล ด้วยการกระทำคุณงามความดีของเราขึ้นมา นี่สิ่งที่ทำคุณงามความดีขึ้นมาที่ชีวิตนี้ดำรงชีวิตนี้มา แล้วจะมีสิ่งใดคิดไม่ติดมือออกไป พอจิตนี้ออกจากร่างเหมือนเราออกจากบ้าน

บ้านคือร่างกายนี้ จิตใจอยู่อาศัยในบ้านนั้น แล้วจิตใจออกจากบ้านนี้ไป ในเมื่อมีเสบียงสิ่งใดคิดไม่ติดมือนั้นไปบ้าง ถ้าคุณงามความดีของเราถ้าเรามีเสบียง นี่เสบียงคือ

เราจับวัตถุ เราเห็นได้ เราจับได้ เรามีกระเป๋าสะพายไปเลย แต่บุญกุศลมันติดกับจิตไป จิตนี้วัตถุสิ่งของ แก้ว แหวน เงิน ทอง เราเตรียมเราเอาไปได้ แต่บุญกุศลที่มันติดกับใจ ไปนี้มันเตรียมไปอย่างไร ถ้าคนไม่เคยทำ คนไม่ได้ฝึกไว้เอาอะไรเตรียมไป แล้วเตรียมไปมันจะไปไหน เราจะออกเดินทางเรามีสัมภาระอะไรไปบ้าง

นี่เรื่องของโลกนะ ในเรื่องของอามิส ในเรื่องของวิญญะ แต่ในเรื่องของการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันมีสติ มันมีสมาธิของมัน มีปัญญาของมัน.. มีปัญญาของมัน ! คนเรามีปัญญานะไปที่ไหนมันก็เอาตัวรอดได้ทั้งนั้นแหละ คนเราถ้าไม่มีปัญญานะ ไปที่ ไหนมันก็ตายที่นั่นละ นี่ไปอ่อนวอนไปขอเขา อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่ง ตน.. ปัญญาที่ชำระกิเลสนี้เป็นปัญญาที่เกิดจากภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากโลกุตตร ธรรม

ดูความมหัศจรรย์ของจิตสิ ! ดูความมหัศจรรย์ของคุณธรรมสิ ! มันเกิดมาจาก ไหนละ ไปค้นในตู้พระไตรปิฎก ค้นจนตายมันก็ไม่เจอ มันเจอแต่ชื่อมัน นั่งสมาธิขึ้นมา เวลาเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมามันเป็นความมหัศจรรย์ที่มันชำระกิเลส มัน ถอดถอนอุปาทานในหัวใจ

นี่ความมหัศจรรย์มันอยู่ที่นี้ เราเห็นคุณค่าชีวิตเราไหม เราเห็นคุณค่าชีวิตเราหรือ ยัง ถ้าเห็นคุณค่าชีวิตเราต้องตั้งสติของเรา แล้วเราเตือนตัวเรา เราควรทำประโยชน์อะไร กับเรา.. ทางโลกเขาก็ทำกันนะ มันต้องทำอย่างนี้แหละ คนเกิดมาต้องมีปัจจัยเครื่อง อาศัย สิ่งดำรงชีวิตเป็นธรรมชาติธรรมดา ถ้าไม่มีรัฐบาลเขาออกเบี้ยคนชราให้หั้นะ นี่ รัฐบาลต้องดูแลเลย สิ่งที่มีชีวิตเขาต้องมีของเขา สิ่งปัจจัยเครื่องอาศัย แต่คุณธรรมใน หัวใจเราละ

เราเกิดมาทั้งชีวิตนี้เตือนสติเตือนเราว่าควรจะมีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเรา สิ่ง ที่ หามาเป็นสมบัติสาธารณะ มันจะวางอยู่บนโลกนี้ แล้วเราต้องพลัดพรากจากมันไป ของ ทุกอย่างเป็นของสาธารณะ ใครมีสิทธิครอบครองชั่วคราว.. แต่คุณงามความดีในใจ สมบัติจริงๆ ของใจมันมีของมัน แล้วสมบัติที่เป็นความจริงที่ในหัวใจมันอยู่กับใจของ มัน แล้วถ้ามันเป็นธรรมแท้ๆ มันเป็นคนธรรมแท้ๆ มันเป็นอันเดียวกับใจ แล้วใจเป็น เจ้าของมันนี่มันจะมีความสุขขนาดไหน

เกิดจากไหนล่ะ เกิดจากว่าชีวิตทุกข์ๆ ยากๆ นี่ล่ะ เกิดจากการกระทำนี่ล่ะ ถึงบอกว่าเรียบง่ายๆ เรียบง่ายจากภายนอก แต่ถ้าความจริงจังนะเราเรียบง่ายของเรา นี่ทางจงกรมที่ไหนก็ได้ นั่งสมาธิที่ไหนก็ได้ บ้านเราก็ได้ ที่ไหนก็ได้ ขึ้นมานี่พุทโธ พุทโธ พุทโธ ค้นหาตัวเองให้เจอ.. จะค้นหาตัวเองก็บอกทะเบียนบ้านไป อยู่ที่อำเภอ แต่ไอ้ตัวจริง ไอ้ความรู้สึกไม่เคยเห็นนะ พอเห็นตัวจริง อ้ออ้อ ! ชีวิตเป็นอย่างนี้ จิตเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้

ทะเบียนบ้านมันเป็นระบบการปกครอง.. แต่ทะเบียนใจ บุญกุศล ทะเบียนความรู้สึกของเรา แล้วถ้าเป็นเอกเทศนี้เห็นใหม่ ภราดรภาพถ้ามันจับของมันได้มันพ้นไปจากวิญญูะ มันพ้นออกไปไม่มีใครควบคุมมันได้เลย.. ชีวิตของเรา คุณิ คนต้องมีทะเบียน ต้องมีต่างๆ แต่จิตนี้เวลามันพ้นไปแล้วมารหาไม่เจอ ทุกอย่างหาทะเบียนไม่ได้ มันอิสรภาพขนาดนั้น แล้วอิสรภาพนี้เราย้อนกลับมาดูพวกเราที่เกิดๆ ตายๆ กันอยู่นี้ เห็นใหม่ นี่เกิดๆ ตายๆ อยู่ในโลกลี้ นี่เวลาย้อนกลับมาดูมันปลงธรรมสังเวชไป

จะนั่นมันมีสิทธิเหมือนกัน ว่านิพพานมีอยู่ในใจ ไม่มีหอรอก มันมีสิทธิที่การกระทำ แล้วถ้าเรียบง่ายก็ต้องเรียบง่ายด้วยความเป็นจริง ให้มีข้อเท็จจริงกับเรา เพื่อประโยชน์กับชีวิต เอวัง